

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
Օ Ր Ե Ն Ք Ը**

Ընդունված է 2014 թվականի հունիսի 21-ին

ԱՆԱՏՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

**Գ Լ ՈՒ Խ 1
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

Հոդված 2. Անասնաբուժության ոլորտը

1. Անասնաբուժության ոլորտն ընդգրկում է անասնաբուժական պահանջների կիրառում՝ ուղղված՝

1) կենդանիների առողջության պաշտպանությանը և կենդանիների բարեկեցությանը.

2) կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների բռնկումների կանխմանը և վերացմանը, անասնահամաճարակային կայուն իրավիճակի և ապահովության պահպանմանը.

3) կենդանիների, կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրությանը, վերամշակմանը, պահմանը, փոխադրմանը, առևտրին և (կամ) իրացմանը, ներմուծմանը, արտահանմանը.

4) բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրությանը, պահմանը, փոխադրմանը, առևտրին և (կամ) իրացմանը, ներմուծմանը, արտահանմանը.

5) կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինմանը և պահեստավորմանը.

6) անասնաբուժական գործունեությանը, անասնաբուժական կրթությանը և գիտությանը, լաբորատոր գործունեությանը, անասնաբուժասանիտարական փորձաքննությանը.

7) անասնաբուժության ոլորտում գործունեության իրականացման արդյունքում վնասակար ազդեցություններից շրջակա միջավայրի պաշտպանությանը:

2. Անասնաբուժության ոլորտն ընդգրկում է նաև անասնաբուժական պահանջների պահպանմանն ուղղված անասնաբուժական պետական վերահսկողությունը:

3. Պետական վերահսկողության շրջանակներում լիազոր մարմնի կողմից իրականացվող անասնաբուժասանիտարական պետական փորձաքննության հետ կապված հարաբերությունների վրա տարածվում են **Հայաստանի Հանրապետության ԿԿ** առավարության սահմանած անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգերի դրույթները:

(2-րդ հոդվածը լրաց. 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)

Հոդված 3. Հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

1) **լիազոր մարմին**՝ «Սննդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմինը: ~~1) **լիազոր մարմին (մարմիններ)**՝ անասնաբուժության բնագավառում քաղաքականություն մշակող, վերահսկողություն իրականացնող և (կամ) ծառայություններ մատուցող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական մարմին (մարմիններ):~~

2) **անասնաբուժություն**՝ կենդանիների հիվանդությունների կանխում, ախտորոշում, բուժում, դրանց վերացման միջոցառումներ, կենդանիների և կենդանիների բարօրության պաշտպանություն, կենդանական ծագման մթերքի և հումքի արտադրության, վերամշակման, տեղափոխման, իրացման, անասնաբուժական դեղամիջոցների և անասնաբուժական միջոցների, կերերի, լրացակերերի արտադրության, դրանց ներմուծման և արտահանման, կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների ներթափանցումից Հայաստանի Հանրապետության տարածքի պահպանության նկատմամբ հսկողության իրականացում:

3) **անասնաբուժական գործունեություն**՝ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց մասնագիտական գործունեություն, որը նպատակաուղղված է կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր հիվանդությունների կանխարգելմանը, ախտորոշմանը, բուժմանը, կենդանիների առողջության և բարեկեցության պաշտպանությանը, անասնահամաճարակային իրավիճակների կանխմանը և վերացմանը, անվտանգ կենդանական ծագում ունեցող հումքի և մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի ստացմանը:

4) **անասնաբուժական ծառայություն**՝ անասնաբուժության իրականացում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից:

5) **համայնքն սպասարկող անասնաբույժ**՝ մեկ կամ մի քանի համայնքում անասնաբուժական գործունեություն իրականացնող՝ համայնքն սպասարկող անասնաբույժ:

6) **անասնաբուժական հսկման ենթակա ապրանքներ**՝ կենդանիներ կամ դրանց բեղմնավորիչ նյութեր (ինկուբացիոն ձու, սերմնահեղուկ, ձվաբջիջ, զիգոտ, սաղմ), կենդանական ծագման մթերք, կենդանական ծագման հումք, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանք, կերեր, լրացակերեր, կերային խառնուրդներ, կերային հավելումներ, անասնաբուժական դեղամիջոցներ:

7) **անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթուղթ**՝ անասնաբուժության ոլորտում օգտագործվող հաշվառված ձևաթղթեր (վկայական, տեղեկանք, սերտիֆիկատ), որոնք հավաստում են Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծվող, արտահանվող և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում փոխադրվող կենդանիների առողջական վիճակը, բեղմնավորիչ նյութերի, կենդանական ծագման մթերքի և հումքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների ծագումը, կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ ապահով տարածքներից և կենդանական ծագման մթերքի և հումքի, կերատեսակների, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների անասնաբուժասանիտարական տեսակետից պիտանելիությունը:

8) **անասնաբուժասանիտարական փորձաքննություն**՝ կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կերատեսակների, կենդանիների բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժասանիտարական զնահատման նպատակով կատարվող հետազոտություն:

9) **անասնաբուժական միջոցներ`** անասնաբուժական գործունեության համար անհրաժեշտ հանդերձանք, սարքեր, գործիքներ, սարքավորումներ, կենդանիների խնամքի և պահման պարագաներ, անասնաբուժական հատուկ տրանսպորտ, տեխնիկա.

10) **անասնաբուժական դեղամիջոց`** անասնաբուժության ոլորտում օգտագործվող նյութ կամ նյութերի միացություն (կենսապատրաստուկներ` պատվաստանյութեր, հիվանդությունների հարուցիչների ախտորոշման և նույնականացման հավաքածուներ և պատրաստուկներ, իմուն և գերիմուն շիճուկներ, իմունոգլոբուլիններ, արյան ֆրակցիաներ, կենդանիների հյուսվածքներից և օրգաններից ստացված բուժիչ և կանխարգելիչ պատրաստուկներ, մանրէական աճեցվածքներ և մանրէական տարատեսակներ, հորմոնային պրեպարատներ, թիրեոստատիկներ, բետա-անտագոնիստներ, բուսական, հանքային, քիմիական, քիմիադեղագործական ծագման նյութեր, պատրաստուկներ կամ միջոցներ` բուժիչ, ախտահանիչ, հակամանրէային, միջատասպան, կրծողների դեմ պայքարի, հակաճիճվային, հակաարյունապարագիտային, հակատզային ազդեցությամբ, դեղային կերերի արտադրության մեջ օգտագործելու նպատակով պատրաստված դեղային պրեմիքս), որը`

ա. կիրառվում է կենդանիների վարակիչ ու ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման, ախտորոշման, բուժման, արտաքին միջավայրում վարակի վնասազերծման և ոչնչացման համար,

բ. տրվում է կենդանիներին` կենսագործունեության վրա դեղաբանական, իմունաբանական և նյութափոխանակության ազդեցության միջոցով ֆիզիոլոգիական խաթարված ֆունկցիաների վերականգնման կամ չեզոքացման կամ բարելավման նպատակով.

11) **թիրեոստատիկներ`** վահանաձև գեղձի գործունեության վրա ազդող նյութեր, որոնք նպաստում են կենդանիների աճման արդյունավետությանը.

12) **հորմոնային պրեպարատ`** արտադրանքներ, որոնք պարունակում են հորմոնալ` էստրոգենային, անդրոգենային և հեստագենային ուղղակի և անուղղակի ազդեցությամբ նյութեր.

13) **անասնաբուժական դեղամիջոցի դադարեցման ժամանակահատված`** անասնաբուժական դեղամիջոցի վերջին անգամ կիրառման և կենդանիներից կենդանական ծագման հումքի և մթերքի ստացման միջև ընկած ժամանակահատված, որի ընթացքում հավաստվում է, որ կենդանական ծագման հումքում և մթերքում անասնաբուժական դեղամիջոցի մնացորդային քանակներ չեն պարունակվում, կամ մնացորդային թույլատրելի քանակները չեն գերազանցվում.

14) **անասնահամաճարակ`** կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների համեմատաբար կարճ ժամկետում արագ տարածվելու և զգալի տարածքներ գրավելու իրավիճակ, որը բնորոշվում է ընթացքի անընդհատությամբ ու դրսևորման պարբերականությամբ.

15) **անասնապահական ֆերմա`** վայր, որտեղ ժամանակավորապես կամ մշտապես պահվում են կենդանիներ, բացառությամբ անասնաբուժական կլինիկաների և կենդանիների շտապօգնության կազմակերպությունների.

16) **կենդանիների բեղմնավորիչ նյութեր`** սերմնահեղուկ, ձվաբջիջ, զիգոտ և սաղմ, բեղմնավորված ձկնկիթ, ինկուբացիոն ձու, որոնք օգտագործվում են

կենդանիների արհեստական սերմնավորման, բեղմնավորման և բազմացման համար.

17) **կենդանիներ`** կաթնասուններ, թռչուններ, երկկենցաղներ, սողուններ, ձկներ, կակղամորթներ, խեցգետնակերպեր, խխունջներ, միջատներ, այլ ողնաշարավոր և անողնաշարավոր կենդանիներ, որոնք պահվում են մարդկանց կողմից կամ ազատ գոյատևում են.

18) **գյուղատնտեսական կենդանիներ`** խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներ (տավար, գոմեշ, ոչխար, այծ), խոզ, ձի, հավ, հնդկահավ, լոր, սագ, բադ, ճագար, ջայլամ, մեղու, շերամ և այլն, որոնք պահվում են կենդանական ծագման հումքի և մթերքի ստացման նպատակով.

19) **տնային կենդանիներ`** կենդանիներ, որոնք պատկանում են կերակրվող, բուծվող կամ պահվող, սակայն, որպես կանոն, սննդամթերքի ստացման համար չնախատեսված կենդանիների տեսակներին.

20) **կենդանիների քնեցում`** պետական գրանցում ստացած անասնաբուժական դեղամիջոցով կենդանիների ժամանակավոր ցավազրկում կամ կյանքի ընդհատում.

21) **կենդանիների համարակալում`** գյուղատնտեսական կենդանիների (բացառությամբ թռչունների, մեղուների) և տնային կենդանիների ականջներին կողավորված տեղեկություն պարունակող հատուկ պիտակների կամ մարմնի որոշակի մասերին էլեկտրոնային չիպերի` կրիչների ամրացում, որը հնարավորություն է ընձեռում անհատականացնելու և հաշվառելու կենդանիներին.

22) **մեկուսացում`** զոոնոզներով վարակված կամ վարակման կասկածով կենդանիների` որոշակի ժամանակահատվածում և պայմաններում` առանձնացված տարածքում կամ ցանկապատումներում կամ շինություններում, մեկուսացնող միջոցառումներ.

23) **կենդանիների կարանտին`** ~~Հայաստանի Հանրապետության~~ **ԿԿ**առավարության կամ տարածքային կառավարման մարմինների կողմից կենդանիների կարանտինային հիվանդությունների բռնկումները վերացնող, վարակի օջախները մեկուսացնող և վարակի հետագա տարածումը կանխող, ինչպես նաև այդ ընթացքում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքների ժամանակավոր սահմանափակումներ ու լրացուցիչ պարտականություններ սահմանող ռեժիմային գործունեություն.

24) **կանխարգելիչ կարանտին`** վարակիչ հիվանդությունների ներթափանցումը կանխող միջոցառումներ, որոնք իրականացվում են ձեռք բերված կենդանիներին 30 օրվա ընթացքում առանձնացված պահելու և հիվանդությունների ախտորոշման համար հետազոտություններ ու կանխարգելիչ պատվաստումներ կատարելու նպատակով.

25) **կենդանիների կարանտինային և հատուկ վտանգավոր վարակիչ հիվանդություններ`** կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդություններ, որոնք արագորեն տարածվում են, ընդգրկում ընդարձակ տարածքներ, պատճառում մեծ տնտեսական վնաս և վնասում կամ անմիջականորեն սպառնում են կենդանիների և հանրության առողջությանը.

26) **կենդանիների պարտադիր ծանուցման ենթակա հիվանդություններ`** արագորեն տարածվելու, ընդարձակ տարածքներ ընդգրկելու և մեծ տնտեսական վնասներ հասցնելու հատկություններ ունեցող վարակիչ և ոչ

վարակիչ հիվանդություններ, որոնց բացահայտման կամ կասկածի դեպքերը սահմանված կարգով ծանուցվում և գրանցվում են.

27) **կենդանական ծագման մթերք`** գյուղատնտեսական կենդանիների սպանդից գոյացած և չվերամշակված մսեղիքը, կիսամսեղիքը, քառորդ մսեղիքը, տեսակավորված ոսկրոտ և անոսկր միսը, աղացած և ծեծած միսը, պոչը և դմակը, վերջույթները` նախաբազկի և սրունքի հողերից անջատված, ներքին օրգանները (յարդ, փայծաղ, սիրտ, երիկամ, թոք, ըմպան, շնչափող, ստոծանի, թռչնի ստամոքս, որոճող կենդանիների կտրիչ), ենթամաշկային և ընդերային ճարպը, ուղեղը, արյունը, լեզուն, ամորձիները, գլուխը, կուրծը, ինչպես նաև չփաթեթավորված և չմակնշված մսամթերք, կաթ և կաթնամթերք, ձուկ և ձկնամթերք, երկկենցաղներ, սողուններ, խխունջներ, միջատներ, խեցգետնակերպեր, ցամաքային և ջրային այլ անողնաշարավորներ և դրանցից ստացված մթերք, չբեղմնավորված ձկնկիթ, սննդային ձու, բնական մեղր, որոնք առանց վերամշակման կամ վերամշակումից հետո օգտագործվում են սննդում կամ որպես պարենային հումք.

28) **կենդանական ծագման հումք`** կենդանիների սպանդից ստացված ներզատիչ գեղձեր, աղիք, կաշի, մորթի, մազ (բուրդ, խոզան, փետուր, աղվամազ), եղջյուր, սմբակ, ոսկոր, չվերամշակված ճարպ, լեղի, արյուն, մեղրամոմ, մոմաթերթ, մեղվի թույն, օձի թույն, կարիճի թույն, կենդանական ծագման այլ թույներ, տեխնիկական ալբումին, կազեին, ժելատին, որսորդական հաղթանշաններ և այլն, որոնք օգտագործվում են վերամշակումից հետո.

29) **կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանք`** մարդկանց կողմից սպառման համար չնախատեսված կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրության, վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանք (մսուկրային և մսային, եղջերային գոյացություններից ստացված, ձկնային ալյուր, արյան չորացված պլազմա և արյունից ստացված այլ արտադրանք, հիդրոլիզային սպիտակուցներ, ոսկորներից և կենդանական ծագման այլ արտադրանքներից ստացված ժելատին), կենդանիների դիակներ, որոնք հանդիսանում են տեխնիկական հումք, նախատեսված չեն մարդկանց կողմից սպառման համար և ենթակա են լրացուցիչ վերամշակման կամ ոչնչացման.

29.1) **մսեղիք`** սպանդի կամ մորթի ենթարկված կենդանու ամբողջական մարմինը առանց մաշկի, գլխի, վերջավորությունների ստորին հատվածների և ներքին օրգանների.

29.2) **կիսամսեղիք`** մսեղիքի ողնաշարի երկարությամբ հավասարաչափ հատվածների բաժանած մասերը.

29.3) **քառորդ մսեղիք`** մսեղիքի չորս մասի բաժանած հատվածները.

30) **զոոնոզներ`** կենդանիների վարակիչ հիվանդություններ, որոնց նկատմամբ զգայունակ են կենդանիները, ինչպես նաև կենդանիների վարակիչ որոշ հիվանդություններ, որոնց նկատմամբ զգայունակ են կենդանիները և մարդիկ.

31) **կենդանիների սպանդ`** մարդու սպառման համար նախատեսված կենդանական ծագման հումքի և մթերքի ստացման նպատակով սպանդանոցներում կատարվող կենդանիների սպանդ, ներառյալ` որոշակի հիվանդությունների դեպքում թույլատրված սանիտարական սպանդը.

32) **սանիտարական սպանդ`** որոշակի հիվանդությունների դեմ պայքարում վարակված կամ վարակման անմիջական սպառնալիքի ենթակա կենդանիների

հարկադիր պարտադիր սպանդ՝ պայմանական պիտանի կենդանական ծագման հումքի և մթերքի ստացմամբ.

33) **կենդանիների մորթ**՝ սույն օրենքով սահմանված նպատակներով և դեպքերում ոչ սպանդանոցային պայմաններում կատարվող կենդանիների մորթ.

34) **կենդանիների և մարդկանց առողջությանը սպառնացող վտանգ**՝ կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների, անասնաբուժական դեղամիջոցի և վարակի աղբյուր կամ փոխանցման գործոն հանդիսացող այլ օբյեկտները, առարկաները, որոնց օգտագործումը, սպառումը կամ առկայությունը կարող է կենդանիների և (կամ) մարդկանց առողջության համար վտանգ ներկայացնել.

35) **վերացում**՝ համաճարակային շղթայի բոլոր փուլերում կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների տարածման սահմանափակմանն ու վերացմանն ուղղված միջոցառումների արդյունք, երբ համաճարակային շղթան չի գործում.

36) **ոչնչացում**՝ կենդանիների և մարդկանց առողջությանը սպառնացող վտանգի հետագա որևէ օգտագործումը բացառելու նպատակով վնասագերծում՝ այրում կամ բարձր ջերմաստիճանի և ճնշման պայմաններում հալեցում: Ոչնչացում է համարվում նաև՝

ա. թաղումը, ստորգետնյա պահեստավորումը կամ կուտակումը,
բ. վերգետնյա այրումը (վառում) վառելանյութի միջոցով բացօթյա պայմաններում,

գ. անմիջական այրումը հատուկ սարքավորումների պայմաններում.

37) **անասնահամաճարակային նշանակության կամ անասնաբուժական պետական վերահսկման ենթակա օբյեկտներ**՝ անասնապահական ֆերմաները և տնտեսությունները, արոտավայրերը, ջրելատեղերը, անասնագերեզմանոցները, կենդանաբանական այգիները, ակվարիումները, բնական և արհեստական ջրային միջավայրերը, որտեղ բուծվում կամ պահվում են ջրային կենդանիներ, տեռարիումները, վիվարիումները, անասնաբուժական լաբորատորիաները, կենդանիների փոխադրում, կենդանիների նկատմամբ փորձարկումներ, կենդանական ծագման հումք և մթերք, կերեր, լրացակերեր, կերատեսակներ արտադրող, վերամշակող, պահեստավորող, իրացնող, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրություն, պահպանում, առևտուր կամ իրացում իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտները և կազմակերպությունները, գյուղատնտեսական և պարենային ապրանքների շուկաները, առևտրի օբյեկտները, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինման, պահեստավորման կազմակերպությունները, սպանդանոցները, սպանդային կետերը, բնական ծագում ունեցող կենդանական թափոնների տեղադրման և պահման, վնասագերծման վայրերը, կենդանիների շուկաները, կենդանիների կայանատեղերը, հավաքատեղերը, անասնաբուժական կենսապատրաստուկների արտադրության կազմակերպությունները, անասնաբուժական ուսումնական, գիտահետազոտական լաբորատորիաները, կազմակերպությունները, ինչպես նաև այլ հաստատությունները, տարածքները, որտեղ և (կամ) որոնց շրջակայքում վարակիչ կամ մակաբուժային գործոնները կարող են տարածվել.

38) **վերամշակում**՝ գործունեություն, որի արդյունքում փոփոխության է ենթարկվում կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կենդանական ծագման

կողմնակի արտադրանքի պարունակությունը կամ բաղադրությունը՝ վերածվելով սպառման կամ արտադրության համար պիտանի հումքի կամ մթերքի.

39) **զոոտեխնիկական նպատակներով կիրառում**՝ կենդանիների, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների օգտագործումը կենդանիների կտղուցը կարգավորելու, սերմնավորման, բեղմնավորման, սաղմերի փոխպատվաստման նպատակով.

40) **պայմանական պիտանի կենդանական ծագման հումք և մթերք**՝ կենդանական ծագման հումք և մթերք, որոնք կարող են օգտագործվել վնասագերծումն ապահովող վերամշակումից հետո, որը երաշխավորում է դրանց անվտանգությունը:

2. Անասնաբուժության ոլորտում Կառավարության քաղաքականությունը մշակում է համապատասխան նախարարությունը:

(3-րդ հոդվածը խմբ., լրաց. 08.12.17 ՀՕ-256-Ն, խմբ. 21.12.17 ՀՕ-40-Ն)

Հոդված 6. Անասնաբուժության ոլորտում ~~Հայաստանի Հանրապետության~~ ԿԿառավարության լիազորությունները

1. ~~Հայաստանի Հանրապետության Կառավարություն~~ Կառավարությունը սահմանում է՝

1) անասնաբուժական հսկման ենթակա ապրանքների ցանկը.

2) կենդանական ծագման մթերքի հիգիենային ներկայացվող ընդհանուր պահանջները.

3) կերատեսակների հիգիենային ներկայացվող պահանջները.

4) կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքին ներկայացվող պահանջները.

5) կենդանական ծագման մթերքի անվտանգությանը ներկայացվող պահանջները, որոնք ներառում են ինչպես մանրէաբանական, այնպես էլ մակաբուժաբանական և քիմիական ցուցանիշներով անվտանգությունը.

6) անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա ապրանքների նմուշառման միասնական ընթացակարգը.

7) *(կետն ուժը կորցրել է 17.12.14 ՀՕ-238-Ն)*

8) *(կետն ուժը կորցրել է 17.12.14 ՀՕ-238-Ն)*

9) տարածքում միասնական անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերի կիրառման կարգը.

10) *(կետն ուժը կորցրել է 17.12.14 ՀՕ-238-Ն)*

11) կենդանիների, կենդանական ծագման մթերքի, կերերի, պրեմիքսների ներմուծման, արտահանման և տարանցիկ փոխադրման կարգը.

12) Եվրոպական միություն, Եվրասիական տնտեսական միություն և այլ երկրներ արտահանվող կենդանական ծագման մթերքում արգելված նյութերը և անասնաբուժությունում օգտագործվող նյութերի մնացորդային առավելագույն քանակությունները.

13) մսի և կենդանիների սպանդից գոյացած մթերքի անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգը.

14) կենդանիների սպանդից գոյացած մթերքի անասնաբուժական դրոշմման կարգը.

15) ձկան, ջրային կենդանիների ու ձկնամթերքի անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգը.

16) կաթի և կաթնամթերքի անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգը.

17) մեղրի անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգը.

18) ձվի անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության կարգը.

19) անասնաբուժական դեղամիջոցների արտահանման ու ներմուծման կարգը.

20) անասնաբուժական դեղամիջոցների գրանցման կարգը.

21) *(կետն ուժը կորցրել է 13.11.15 ՀՕ-122-Ն)*

22) անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերի տրման կարգը.

23) վճարովի անասնաբուժական ծառայությունների մատուցման կարգը.

24) սպանդանոցներում գյուղատնտեսական կենդանիների սպանդի կազմակերպման կարգը և ներկայացվող պահանջները.

25) կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պայքարում անկաժ, ոչնչացված կամ սանիտարական սպանդի (հարկադիր մորթի) ենթարկված կենդանիների փոխհատուցման կարգը.

26) կարանտին՝ երկու և ավելի մարզերում անասնահամաճարակի բռնկման դեպքում կարանտինի հայտարարումը.

27) անասնահակահամաճարակային միջոցառումների պետական ծրագրում ընդգրկված հիվանդություններից անկաժ կենդանիների փոխհատուցման կարգը.

28) կենդանիների ոչնչացման կամ հարկադիր մորթի իրականացման պայմանները, դեպքերը և կարգը.

29) կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների ցանկը.

30) կենդանիների համարակալմանը ներկայացվող պահանջները.

31) անասնաբուժական պետական վերահսկողության ոլորտում էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգի, անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա օբյեկտների և երրորդ երկրների տնտեսավարողների վերաբերյալ ռեեստրների վարման կարգը.

32) *(կետն ուժը կորցրել է 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)*

2. ~~Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն~~ **Կառավարությունը** հաստատում է՝

1) անասնաբուժական պետական վերահսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձանց հանդերձանքի ձևը և կրելու կարգը.

2) կենդանիների կարանտինային, հատուկ վտանգավոր և պարտադիր ծանուցման ենթակա հիվանդությունների ցանկը.

3) կենդանիների կարանտինային, հատուկ վտանգավոր, պարտադիր ծանուցման ենթակա վարակիչ ու լայն տարածում ունեցող ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերացման ծրագրերը.

4) անասնաբուժությունում օգտագործվող նյութերի կենդանական ծագման մթերքում մնացորդային քանակների հսկողության մոնիթորինգային ծրագրերը.

5) անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա ապրանքների՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծմանը և Հայաստանի Հանրապետության տարածքից արտահանմանը ներկայացվող պահանջները.

6) անասնաբուժական վերահսկողության իրականացման ժամանակ ընդունվող ակտերի օրինակելի ձևերը:

3. ~~Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն~~ **Կառավարությունը** ընդունում է սույն օրենքից բխող այլ իրավական ակտեր:

(6-րդ հոդվածը փոփ., լրաց. 17.12.14 ՀՕ-238-Ն, փոփ. 13.11.15 ՀՕ-122-Ն, 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)

Հոդված 7. Լիազոր մարմնի լիազորությունները

1. Լիազոր մարմինը հաստատում է՝

1) պետական վերահսկողության իրականացման համար անհրաժեշտ գրանցամատյանների, կնիքների, փաստաթղթերի, վարչական ակտերի, պետական վերահսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձանց անհատական կնիքների ձևը.

2) անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության եզրակացության և պիտակի ձևը.

3) անասնաբուժական գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից վարվող գրանցամատյանների ձևը.

4) կենդանիների անասնաբուժական անձնագրի ձևը և լրացնելու կարգը:

2. Լիազոր մարմինը սահմանում է՝

1) կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պայքարի և կանխարգելման հրահանգներ և մեթոդական ուղեցույցներ.

2) անասնաբուժական գործունեությանը ներկայացվող պահանջները՝ ըստ անասնաբուժական վերահսկման ենթակա օբյեկտի կամ անասնաբուժական հաստատության տեսակի.

3) անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա ապրանքներին ներկայացվող միասնական անասնաբուժական՝ անասնաբուժասանիտարական պահանջները:

3. Լիազոր մարմինն իրականացնում է՝

1) անասնահամաճարակային իրավիճակի կանխորոշում և գնահատում, մշտադիտարկում (մոնիթորինգ).

2) կենդանիների հիվանդացության ու վարակիչ հիվանդություններից անկումների պատճառների վերլուծություն.

3) գյուղատնտեսական կենդանիների համարակալում և հաշվառված կենդանիների վերաբերյալ էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգի մշակում և տեղեկատվական շտեմարանի վարում.

4) անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա գործունեությամբ զբաղվող՝ անասնաբուժական վերահսկման ենթակա ապրանքներ ներմուծող և արտահանող, կենդանիներ պահող, կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրությամբ, վերամշակմամբ, պահպանմամբ, փոխադրմամբ, առևտրով կամ իրացմամբ զբաղվող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հաշվառում, դրանց գործառնությունների և դրանց իրականացման տարածքների վերաբերյալ էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգի մշակում և տեղեկատվական շտեմարանի վարում.

5) (կետն ուժը կորցրել է 17.12.14 ՀՕ-238-Ն)

6) անասնաբուժական պետական վերահսկողության ոլորտում էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգի, անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա օբյեկտների և երրորդ երկրների տնտեսավարող սուբյեկտների վերաբերյալ ռեեստրների ներդրում.

7) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կառավարության որոշմամբ սահմանված ապրանքների պետական գրանցում և պետական գրանցման վկայականի ռեեստրի վարում.

8) Հայաստանի Հանրապետությունից Եվրասիական տնտեսական միության անդամ այլ պետություն փոխադրվող, Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող անասնաբուժական վերահսկման (հսկողության) ենթակա ապրանքների արտադրություն, վերամշակում և (կամ) պահպանում իրականացնող կազմակերպությունների և անձանց ռեեստրների վարում.

9) անասնաբուժական դեղամիջոցների գրանցում:

4. Լիազոր մարմինը համագործակցում է անասնաբուժության ոլորտում միջազգային կազմակերպությունների հետ:

5. Լիազոր մարմինը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կառավարության հաստատմանն է ներկայացնում հակաանասնահամաճարակային տարեկան միջոցառումների պետական ծրագիրը և նրանում ներառված վարակիչ հիվանդությունների ցանկը:

6. Լիազոր մարմինն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված այլ լիազորություններ (գործողություններ):

(7-րդ հոդվածը լրաց., փոփ. 17.12.14 ՀՕ-238-Ն)

Գ Լ ՈՒ Խ 3

ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԻ ՎԱՐԱԿԻՉ ՀԻՎԱՆՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՍ ՊԱՅՔԱՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐՈՒՄ ՈՉՆՉԱՑՎԱԾ ԿԱՄ ՀԱՐԿԱԴԻՐ ՄՈՐԹԻ ԵՆԹԱՐԿՎԱԾ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ

Հոդված 10. Կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեպքում անկած, ոչնչացված կամ սանիտարական սպանդի և մորթի ենթարկված կենդանիների համար փոխհատուցման ծախսերը

1. Կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեպքում անկած, ոչնչացված կամ սանիտարական սպանդի կամ մորթի ենթարկված կենդանիների համար փոխհատուցման ծախսերը կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կառավարության սահմանած կարգով:

Հոդված 21. Կենդանիների և թռչունների բուժմամբ, անասնապահությամբ զբաղվողների պարտականությունները

1. Կենդանիների և թռչունների բուծմամբ, անասնապահությամբ զբաղվող ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, անհատ ձեռնարկատերերը պարտավոր են՝

1) ֆերման սպասարկող անասնաբույժին կամ անասնաբուժական ծառայությանը ծանուցել կենդանիների քանակների փոփոխությունների վերաբերյալ՝

ա. նոր ձեռք բերված կամ տնտեսությունը լքած կամ անկած կամ սպանդի կամ հարկադիր մորթի ենթարկված կենդանիների դեպքում՝ 3 օրվա ընթացքում,

բ. տնտեսությունում նոր ծնված խոճկորների, հորթերի, գառների, այծերի և մտրուկների դեպքում՝ յոթ օրվա ընթացքում.

2) ֆերման սպասարկող անասնաբույժին կամ անասնաբուժական ծառայությանը 3 օրվա ընթացքում ներկայացնել նոր ձեռք բերված կենդանու անձնագիրը՝ առկայության դեպքում, և ձեռք բերված մթերատու կենդանիների անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերը.

3) ապահովել իրենց տնօրինության տակ գտնվող հաշվառման և համարակալման ենթակա կենդանիների համարակալումը, պատվաստումները, ախտորոշիչ հետազոտությունները.

4) պահել գրանցամատյան, որը պետք է պահվի առնվազն հինգ տարի ժամկետով, որտեղ ֆերման սպասարկող անասնաբույժի կամ անասնաբուժական ծառայության կողմից լրացվում են՝

ա. կենդանիների համարակալումները,

բ. անկած, մորթված, վաճառված, նոր ձեռք բերված կենդանիների մասին,

գ. անասնապահական ֆերմայի հաշվառման համարը, որտեղից ստացվել են կենդանիները կամ որտեղ դրանք վաճառվել են,

դ. կատարված բուժումների, ախտորոշումների, պատվաստումների, մշակումների մասին,

ե. ֆերմայում աշխատողների՝ կենդանիների խնամողների մասին.

5) ֆերման սպասարկող անասնաբուժական ծառայությանը և (կամ) լիազոր մարմնին տեղեկացնել կենդանիների առողջական վիճակի վերաբերյալ փոփոխությունների, հիվանդացության, իրականացրած սանիտարական սպանդի, կենդանիների մորթի և սատկած կենդանիների մասին.

6) ֆերման սպասարկող անասնաբուժական ծառայության, համայնքը սպասարկող անասնաբույժի և լիազոր մարմնի համար ապահովել անասնապահական ֆերմայում և անասունների նկատմամբ համապատասխան գործունեությունն ազատորեն իրականացնելու հնարավորություն.

7) պահպանել կենդանիների պահմանը, տեղաշարժին և տեղափոխմանը ներկայացվող պահանջները.

8) պահպանել կենդանիների պաշտպանության և բարօրության պահանջները.

9) կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման, սահմանափակման և ոչնչացման միջոցառումների իրականացման շրջանակներում կատարել ներգրավված անասնաբույժների ցուցումները, լիազոր մարմնի հանձնարարությունները, կարգադրությունները.

10) պահպանել գյուղատնտեսական կենդանիների խնամքին և պահմանը ներկայացվող գոռիզիցիվ պահանջները, որոնք սահմանում է **Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն** կառավարությունը:

Հոդված 22. Անասնաբուժական հսկման ենթակա ապրանքների շրջանառության փուլերում գործունեություն իրականացնող անձանց պարտականությունները և սահմանափակումները

1. Կենդանիների առողջության և մարդկանց զոռնոզային վարակներից պաշտպանության համալիրում անասնաբուժական վերահսկման ենթակա ապրանքներ ներմուծող և արտահանող, մթերատու կենդանիներ պահող, կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրությամբ, վերամշակմամբ, պահպանմամբ, փոխադրմամբ, առևտրով կամ իրացմամբ զբաղվող ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք պարտավոր են՝

1) ապահովել կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանն ու վերացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը.

2) անասնաբուժական ծառայությանն անհապաղ տեղեկացնել կենդանիների հանկարծակի և զանգվածային հիվանդացության կամ անկումների մասին.

3) թույլ տալ և աջակցել անասնաբույժներին զննել կենդանիներին, պատվաստել դրանց, ինչպես նաև կատարել ախտորոշիչ հետազոտություններ և այլ թեստեր.

4) անասնաբուժական վերահսկման ենթակա ապրանքներ ներմուծել և արտահանել կամ դրանց տարանցիկ փոխադրումն իրականացնել սույն օրենքով, դրանից բխող իրավական ակտերով և միջազգային անասնաբուժական օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին համապատասխան.

5) կենդանիների, բեղմնավորիչ նյութերի, կենդանական ծագման հումքի և մթերքի, կերատեսակների տեղափոխումը և իրացումն իրականացնել միայն անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերի առկայությամբ.

6) վերամշակել (մշակել), իրացնել, վաճառել, մատակարարել, ներմուծել բացառապես սպանդանոցում կենդանիների սպանդանոցից գոյացած կենդանական ծագման մթերք և կենդանական ծագման հումք, բացառությամբ սույն օրենքի 40-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-6-րդ կետերով սահմանված, ինչպես նաև **Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կառավարության** սահմանած ժամանակացույցով նախատեսված դեպքերի.

7) *(կետն ուժը կորցրել է 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)*

8) հաշվառվել լիազոր մարմնում՝ անձամբ կամ փոստային առաքման կամ ֆաքսի կամ էլեկտրոնային փոստի կամ պաշտոնական էլեկտրոնային կայքում առցանց գրանցվելու միջոցով՝ ներկայացնելով տեղեկատվություն իրենց կողմից կատարվող գործառնությունների և դրանց իրականացման տարածքների մասին, որը պարունակում է հետևյալ տվյալները՝

ա. սննդի օպերատորի անվանումը կամ անունը, ազգանունը,

բ. գործունեության (գործառնության) տեսակը,

գ. գործունեության իրականացման վայրը,

դ. հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ),

ե. պետական գրանցման վկայականի սերիան և համարը.

9) սույն հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետով սահմանված հաշվառման տեղեկատվության տվյալներում տեղի ունեցած փոփոխության դեպքում փոփոխությունը կատարելուց հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, լրացուցիչ տեղեկացնել լիազոր մարմնին:

2. Արգելվում է՝

1) չհամարակալված մթերատու կենդանիների տեղաշարժը կամ տեղափոխումը, որոնց նկատմամբ չեն կիրառվել հակաանասնահամաճարակային տարեկան և կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերացման հրահանգներով սահմանված միջոցառումները.

2) գյուղատնտեսական կենդանիների անհատական ականջանշանների և կամ այլ տեսակի համարակալումների հանումը կամ մեղվի փեթակների նշանների ջնջումը.

3) առանց անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթերի առկայության մթերատու կենդանիների, իսկ խոշոր եղջերավոր և միասնբակավոր անասունների համար՝ նաև առանց անձնագրի տեղափոխումը.

4) թափոնների հավաքման համար հատուկ հատկացված տեղերում անասնապահությունը կամ կենդանիների բուծումը, կենդանիների կերակրումը.

5) հիվանդ կամ հնարավոր վարակակիր կենդանիների տեղափոխումը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այն իրականացվում է անասնաբույժի գրավոր ցուցումով կամ լիազոր մարմնի գիտությամբ և թույլտվությամբ.

6) կենդանիների կերակրումը սննդի մնացորդներով, բացառությամբ այն կենդանիների, որոնք բուծվում են մորթու արտադրության համար.

7) հասարակական արոտավայրերի և ջրելատեղերի օգտագործումը չհամարակալված և (կամ) հակաանասնահամաճարակային տարեկան միջոցառումներում չներառված մթերատու կենդանիների կողմից.

8) խոզերի արոտախոտային աճեցումը.

9) վերամշակված կենդանական ծագման սպիտակուցներով արոտների պարարտացումը.

10) անասնաբուժական դեղամիջոցների կիրառումը անասնաբուժական կրթություն չունեցող անձանց կողմից.

11) կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պայքարի և կանխարգելման հրահանգներով արգելված սատկած կենդանիների մաշկազերծումը կամ դիահերծումը կամ այդ հիվանդություններով հիվանդ կենդանիների սանիտարական սպանողը կամ մորթը.

12) անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրության համար նախատեսված ակտիվ և (կամ) այլ նյութերի կիրառումը, որոնք կարող են կիրառվել որպես անասնաբուժական դեղամիջոց.

13) շների և կատուների կաշիների արտադրությունը, ներմուծումը և արտահանումը:

3. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքը տնօրինվում (հավաքումը, պահումը, փոխադրումը, իրացումը, վերամշակումը, ոչնչացումը) և (կամ) պահեստավորվում է այնպես, որ երաշխավորվի վերջնական արտադրանքի ամբողջական անվտանգությունը, կանխվեն մարդկանց և կենդանիների առողջությանը սպառնացող վտանգի առկայությունը և շրջակա միջավայրի վարակման հնարավորությունը:

(22-րդ հոդվածը խմբ., փոփ. 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)

**ԿԵՆՂԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ՀՈՒՄՔԻՆ, ՄԹԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԵՂԱՍԻԶՈՑՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ**

Հոդված 24. Կենդանական ծագման հումքին և մթերքին ներկայացվող պահանջները

1. Կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրության, վերամշակման, պահման, փոխադրման, առևտրի կամ իրացման, օգտահանման և ոչնչացման գործընթացները պետք է համապատասխանեն՝

1) կենդանական ծագման սննդամթերքի հիգիենային ներկայացվող ընդհանուր և հատուկ պահանջներին, որոնք հաստատում է **Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը** և **Կառավարությունը**.

2) բնակչության կողմից սպառման համար չնախատեսված կենդանական ծագման արտադրանքին ներկայացվող պահանջներին, որոնք հաստատում է **Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը** և **Կառավարությունը**.

3) սույն օրենքի, «Սննդամթերքի անվտանգության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի և իրավական այլ ակտերի պահանջներին:

2. Մարդկանց կողմից սպառման համար նախատեսված կենդանական ծագման հումքը և մթերքը պետք է ստացվեն այն կենդանիներից, որոնք՝

1) ենթարկվել են անասնաբուժական հետազոտման և նախասպանդային և հետսպանդային զննման.

2) ծագում են անասնահամաճարակային տեսակետից ապահով վայրերի տնտեսություններից.

3) կենդանիների կարանտինային և հատուկ վտանգավոր վարակիչ հիվանդությունների դեպքերի կամ դրանց կասկածների հետևանքով արգելքներ կամ սահմանափակումներ չկան:

3. Մարդկանց կողմից սպառման ենթակա կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրությունը, վերամշակումը, վաճառքն իրականացնում են սույն օրենքով սահմանված կարգով լիազոր մարմնում հաշվառված անձինք:

4. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքից ստացված՝ մարդկանց կողմից սպառման ոչ ենթակա կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրությունը, վաճառքը և շուկայում տեղակայումն իրականացվում են սույն օրենքով սահմանված կարգով լիազոր մարմնում հաշվառված հաստատություններում:

Գ Լ ՈՒ Խ 9

**ԿԵՆՂԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ՄԹԵՐՔԻ ԵՎ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԿՈՂՄԻՑ ՍՊԱՌՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ ՉՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԿՈՂՄՆԱԿԻ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՏՆՕՐԻՆՄԱՆԸ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ**

Հոդված 29. Մարդկանց կողմից սպառման համար չնախատեսված կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինմանը ներկայացվող պահանջները

1. Մարդկանց կողմից սպառման համար չնախատեսված կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանք տնօրինող կազմակերպությունները ներդնում և կիրառում են գործունեության վտանգի աղբյուրի վերլուծության և ռիսկերի կառավարման համակարգ, որն ընդգրկում է՝

1) տեխնոլոգիական փաստաթղթեր՝ արդյունաբերված արտադրանքների նկարագրությամբ և դրանց նպատակների մասին տեղեկատվությամբ.

2) արտադրական ընթացքի փուլերի հաջորդականության մասին նկարագրություն.

3) արտադրական ընթացքների բոլոր փուլերի ժամանակ վտանգի և ռիսկի գնահատման վերլուծություն.

4) արտադրական ընթացքի կրիտիկական վերահսկման կետեր.

5) յուրաքանչյուր կրիտիկական վերահսկման կետի համար կրիտիկական սահմաններ.

6) կրիտիկական վերահսկման կետերում մոնիթորինգի կանոններ և ցուցիչների վերահսկողություն.

7) տեխնիկական կանոնակարգերով, նորմատիվ փաստաթղթերով և իրավական այլ ակտերով սահմանված պահանջներ.

8) փաստաթղթերի պահպանման վերաբերյալ պահանջներ, որոնք կարող են ընդգրկել սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված տեղեկատվությունը:

2. Կազմակերպության սեփականատերը կամ օգտագործողը պետք է մասնագետներ նշանակի, որոնք պատասխանատու են համակարգի համար և պետք է պարբերաբար ամփոփեն և վերլուծեն արդյունքները:

3. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքը և դրանցից ստացված արտադրանքները հավաքվում, տեղափոխվում, պահվում, իրացվում, վերամշակվում կամ ոչնչացվում են այնպես, որ երաշխավորվի վերջնական արտադրանքի ամբողջական անվտանգությունը, և կանխվեն մարդկանց և կենդանիների առողջությանը սպառնացող վտանգի առկայությունը և շրջակա միջավայրի վարակվելու հնարավորությունը:

4. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինումը (հավաքումը, պահումը, փոխադրումը, իրացումը, վերամշակումը կամ ոչնչացումը) և պահեստավորումն իրականացվում են լիազոր մարմնում հաշվառված կազմակերպություններում:

5. Անհատները և իրավաբանական անձինք որոշակի գործունեության արդյունքում ստացված կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքը, մինչև դրանց տնօրինումը կամ պահեստավորումը, պարտավոր են պահել մեկուսացված շինություններում, կոնտեյներներում կամ սարքավորված վայրերում:

6. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի և դրանցից ստացված արտադրանքի տնօրինմանը, պահեստավորմանը, շուկայում տեղակայմանը և տեղափոխմանը ներկայացվող պահանջները սահմանում է **Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն** կառավարությունը:

7. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանքի փաթեթավորման, պահեստավորման, բեռնման, փոխադրման, բեռնաթափման և ոչնչացման ծախսերը կատարվում են սեփականատիրոջ միջոցների հաշվին:

8. Կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի օգտագործումը՝ ախտորոշման, կրթական և հետազոտական նպատակներով թույլատրում է լիազոր մարմինը:

9. Ախտորոշիչ և հետազոտական, կրթական կազմակերպությունները լիազոր մարմին ներկայացնում են հայտ՝ նշելով կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի օգտագործման նպատակները, բնույթը և քանակը, ինչպես նաև հաստատությունը, որտեղից դրանք պետք է ստացվեն:

10. Լիազոր մարմինը հայտի ստացումից հետո՝ 7 օրվա ընթացքում, ուսումնասիրում է փորձարկումների համար նախատեսված շինությունների, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի օգտագործման պայմանների համապատասխանությունը ներկայացվող անասնաբուժական պահանջներին և ուսումնասիրության արդյունքների ստացումից հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, թույլատրում է կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի օգտագործումը՝ նշելով այնտեղ դրանց օգտագործման և պահեստավորման պայմանները կամ հիմնավորված մերժում է սույն հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված հայտում նշվող տեղեկությունների թերի կամ չներկայացման ու կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի օգտագործման պայմաններին ներկայացվող պահանջներին անհամապատասխանության կամ ուսումնասիրության արդյունքում տրված անհամապատասխանությունները չվերացնելու դեպքերում:

Գ Լ ՈՒ Խ 10

ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆԸ, ԲԱՐԵԿԵՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Հոդված 31. Կենդանիների կարանտինային, հատուկ վտանգավոր և պարտադիր ծանուցման ենթակա վարակիչ հիվանդությունների բռնկման դեպքում իրականացվող գործողությունները

1. Կենդանիների կարանտինային, հատուկ վտանգավոր և պարտադիր ծանուցման ենթակա վարակիչ հիվանդությունների կասկածի կամ հայտնաբերման դեպքում ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք պարտավոր են անհապաղ տեղեկացնել սպասարկող անասնաբուժական ծառայությանը կամ լիազոր մարմնին:

2. Հիվանդության նախնական ախտորոշումը կատարում է անասնաբուժական ծառայությունը, որը հիվանդության ախտորոշումը հաստատելու կամ հերքելու նպատակով կատարում է նմուշառում և ախտաբանական նյութի նմուշները ներկայացնում անասնաբուժական ազգային ռեֆերենս լաբորատորիա և իրականացնում է համապատասխան կանխարգելիչ միջոցառումներ:

3. Ախտորոշումը հաստատվելուց հետո լիազոր մարմինն առաջարկություն է ներկայացնում տարածքային կառավարման մարմիններին կենդանիների կարանտինային, հատուկ վտանգավոր և պարտադիր ծանուցման ենթակա վարակիչ հիվանդությունների վերացման համալիրում վարակի օջախի, դրա նկատմամբ պաշտպանության ու վերահսկողության ենթակա տարածքներում կարանտին սահմանելու վերաբերյալ, իսկ կարանտինային հիվանդություն

չհանդիսացող հիվանդությունների դեպքում՝ սահմանափակումներ: Կարանտինային գոտում սահմանափակվում կամ դադարեցվում են կենդանիների, մարդկանց, հասարակական տրանսպորտի տեղաշարժը, անասնաբուժական վերահսկման ապրանքների տեղափոխումը:

4. Հաշվի առնելով հիվանդության հարուցիչի ախտածնությունը և վարակունակությունը, տարածման առանձնահատկությունները, տարածքի աշխարհագրական դիրքը և բնական այլ պայմանները՝ լիազոր մարմնի առաջարկության հիման վրա տարածքային կառավարման մարմինը սահմանում է կարանտինային գոտու՝

1) վարակի օջախի տարածքի սահմանները.

2) վարակի օջախի շուրջը՝ մինչև 3 կմ շառավղով պաշտպանվող տարածքի սահմանները.

3) պաշտպանվող տարածքի շուրջը՝ մինչև 10 կմ շառավղով վերահսկվող տարածքի սահմանները:

5. Նշված տարածքներում (այսուհետ՝ կարանտինային գոտի) իրականացվում են հակաանասնահամաճարակային հետևյալ միջոցառումները՝

1) եթե կարանտինային գոտին ներառում է երկու սահմանակից համայնքների կամ մարզերի տարածքները, ապա հիվանդության վերացման միջոցառումները համապատասխանաբար իրականացնում են երկու մարզերի կամ համայնքների տարածքային պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները: Եթե անասնահամաճարակն ընդգրկել է երեք և ավելի մարզեր, հատուկ վտանգավոր և կարանտինային հիվանդությունների կանխարգելման, վերահսկման և ոչնչացման միջոցառումների կազմակերպման, համակարգման, իրականացման և ֆինանսավորման նպատակներով **Հայաստանի**

Հանրապետության վարչապետ վարչապետի որոշմամբ ստեղծվում է Կենտրոնական անասնահամաճարակային միջգերատեսչական խորհուրդ, և սահմանվում են անհրաժեշտ գործողություններ, որոնք ղեկավարում է վարչապետը կամ փոխվարչապետը: Խորհրդի կազմն ընդգրկում է ներկայացուցիչներ լիազոր մարմնից, գյուղատնտեսության, առողջապահության, արդարադատության, պաշտպանության, ֆինանսների, տրանսպորտի և կապի, բնապահպանության բնագավառներում պետական կառավարումն իրականացնող լիազորված մարմիններից: Մարզերում ստեղծվում են տարածքային անասնահամաճարակային մշտական գործող հանձնաժողովներ, որոնց կազմը և լիազորությունները հաստատում է մարզպետը.

2) եթե հիվանդության հարուցիչը վտանգավոր է նաև մարդկանց առողջության համար, անհրաժեշտ միջոցառումները ձեռնարկվում են առողջապահության մարմինների հետ համատեղ.

3) լրացուցիչ միջոցառումներ՝ կարանտինի ժամկետի երկարաձգում, համայնքների ու մարզերի տարածքում տրանսպորտային միջոցների երթուղիների արգելք, տրանսպորտի երթուղիների փոփոխություն իրականացնելու առաջարկություններով տարածքային կառավարման մարմինը դիմում է այլ մարմիններին՝ ներգրավելով ոստիկանության, ազգային անվտանգության և այլ ուժեր ու միջոցներ: Համապատասխան միջոցառման մասին որոշումը կայացվում է 24 ժամվա ընթացքում.

4) հիվանդության առաջացման հաստատումից հետո սույն հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերում նշված տարածքներում վարակի օջախի վերացման

վերաբերյալ ներգրավված անասնաբույժների կամ անասնաբուժական ծառայության ցուցումները և լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձանց կարգադրությունները պարտադիր կատարման ենթակա են բոլոր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց համար:

5) եթե տնտեսական և (կամ) հիվանդության տարածման կանխման նպատակով անասնահամաճարակային տեսակետից և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և հիվանդությունների դեմ պայքարի հրահանգներով թույլատրվում է հիվանդ կենդանիների սանիտարական սպանդ, ապա սպանդանոցներում, կենդանական ծագման հումք և մթերք վերամշակող կազմակերպություններում, անկախ դրանց սեփականության և կազմակերպական-իրավական ձևից, սանիտարական սպանդի են ենթարկվում հիվանդ կամ հիվանդացության մեջ կասկածվող վտանգված կենդանիները, և (կամ) վերամշակվում են դրանց սպանդից գոյացած մթերքն ու հումքը:

6) կենդանիների վարակիչ հիվանդությունը վերացնելու կամ դրա տարածումը կանխելու համար անասնաբուժական պետական վերահսկման ապրանքի ոչնչացում:

Գ Լ ՈՒ Խ 12

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՍՊԱՆԴԸ ԵՎ ՍՈՐԹԸ

Հոդված 38. Կենդանիների սպանդը

1. Կենդանիների սպանդն իրականացվում է սպանդանոցներում, շժմեցումից հետո արագ կերպով՝ հավաստիանալով, որ գիտակցության և արյունաքամության ընթացքում կենդանին եղել է անզգայուն:

2. Արգելվում է մասնատել և տնօրինել կենդանու մսեղիքը մինչև արյունաքամության ավարտը:

3. Թույլատրվում է սպանդի ենթարկել մթերատու կենդանիներին, որոնք՝
1) պահվում և բուծվում են կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրության համար:

2) բուծվում են հիվանդությունների դեմ, և բուծումը արդյունավետ կամ տնտեսապես արդարացված չէ:

3) պետք է ոչնչացվեն՝ որոշ վարակիչ հիվանդություններ վերացնելու համար:

4. Կենդանիների սպանդի կիրառման ոլորտները և ժամանակացույցը սահմանում է ~~Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն~~ **Կառավարությունը:**

(38-րդ հոդվածը լրաց. 08.12.17 ՀՕ-256-Ն)

Հոդված 39. Կենդանիների սանիտարական սպանդը

1. Կենդանիների սանիտարական սպանդն իրականացվում է սպանդանոցում՝ կանոնավոր սպանդն ավարտելուց հետո, անասնաբուժական ծառայության հսկողությամբ, իսկ կենդանիների փոխադրման անհնարինության դեպքում՝ սպանդանոցից դուրս, լիազոր մարմնի հատկորոշած վայրում և վերահսկողությամբ:

2. Արգելվում են կենդանիների ոչ սպանդանոցային մորթի արդյունքում ստացված կենդանական ծագման հումքի և մթերքի սպառումը և իրացումն առանց անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության: